

Pető Katalin

Az interjút készítette Borgos Anna

Emlékszel-e arra, hogy mikor vetted először kézbe a lapot, és honnan tudtál róla?

Évre nem emlékszem... Azt tudod, hogy Erős Feri nekem közeli barátom volt. Még a lap megjelenése előtt beszéltünk róla, úgy harminc évvel ezelőtt. Mi akkor nagyon sokat találkoztunk, szűkebb és tágabb baráti körben, és a *Thalassáról* való beszélgetés, illetve hogy kellene egy folyóirat, ezeknek a beszélgetéseknek, tervezgetésnek fontos része volt. Arra emlékszem, hogy nagy vitát folytattam vele az elnevezésről. Ő mondta a *Thalassát*, én pedig azt gondoltam, hogy ez nem olyan jó ötlet. Ugyan a név nagyon jó, de ez Ferenczi legkevésbé elfogadott műve, talán nem ezzel kéne a lapot fémjelezni, mert a tervezgetésben a magyar és a nemzetközi Ferenczi-reneszánszban való részvétel egyaránt szerepelt. Én a *Thalassa* elnevezés ellen kardoskodtam, de vesztettem, nem volt igazam, mert ez az elnevezés nagyon jól bevált. Nem hallottam egyetlen olyan kritikát sem, mint amit én felvettem.

Arról beszélt Feri, hogy milyennek képzelik ezt a lapot?

Én Ferenczi munkásságának hangsúlyozására emlékszem (ami az évek során elhalványult) és az interdiszciplinaritásra. Nekem ez tetszett benne, mert én már akkor is hajlamos voltam ilyen „elhajlásokra”.

Hogyan láttad az induláskor lap helyét, szerepét a szakmai folyóiratok között, és hogyan változott ez a szerep?

Lehet, hogy ebben szubjektív vagyok, de nagyon fontosnak tartottam és tartom. Miközben tudtam az alacsony példányszámról, meg azt is tudom, hogy sokan a pszichoanalízist és határterületeit nem tartják igazán tudománynak. De úgy adta a sors, hogy én kezdetektől a pszichoanalitikus, dinamikai folyamatok iránt éppúgy érdeklődtem, mint az idegtudományok eredményei iránt,¹ és ezt az érdeklődésemet a *Thalassa* meg az *Imágó* mindig kielégítette. Számomra tehát a lap fontossága nem változott. Sőt, azt is mondhatnám, hogy nőtt, mert a szakmának ez a része az évtizedek során eléggé légüres térbe került. A nyolcvanas években kezdett a pszichiátria

¹ Pető Katalin: A neurontól a lélekig: a pszichoterápia neurobiológiai alapjai. *Imágó Budapest*, 2011, 1(3): 51-60. [http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/1\(22\)2011-3/051-060_Peto-K.pdf](http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/1(22)2011-3/051-060_Peto-K.pdf)

önállóvá válni (akkor alakult például a Magyar Pszichiátriai Társaság). Nekem kilencvenöt körül lett meg a pszichoterápia szakvizsgám, és első körben szakvizsgáztam, korábban ilyesmi nem létezett. A pszichiátrián belül a dinamikus pszichoterápiák felfelé ívelő szakaszban voltak. Csak aztán nagyon átvette a helyét részben a biológiai pszichiátria, részben a pszichoterápiák más ágai, a kognitív megközelítés, a viselkedésterápia, stb.

Talán azért is volt kezdetben a pszichoanalízis központibb megközelítés, mert ennek volt a legtöbb kötődése a háború előtti időszakhoz, a budapesti iskolához, a többi terápiás irányzatnak kevésbé voltak ilyen gyökerei?

Magyarországon valószínűleg így volt.

Tudod-e, tudtad-e kötni a lapot saját munkádhoz, szakterületedhez?

Hogyne, igen. És az én érdeklődési körömnek és írásaimnak is talált helyet a *Thalassa* és az *Imágó*. Részt vettem fórumokon a Nyitott Műhelyben, és olykor megjelentek írásaim, fordításaim. Aminek különösen örültem, hogy megjelent, ha későn is, Eric Kandell 1990-es cikke² a biológia és a pszichoanalízis összekapcsolásának fontosságáról, ami egy fantasztikusan fontos dolog volt, és sokat küzdöttem azért, hogy megjelenjen.

Te fordítottad Gyömrői Edit 1963-as angol nyelvű cikkét³ is egy holokauszt-túlélő lányról, ami a témában egy viszonylag korai esettanulmány volt.

Igen, ez a holokausztról szóló tematikus számban jelent meg. Annak meg azért örültem nagyon, mert számomra mint pszichoanalitikus számára az a cikk rettentően fontos volt, nemcsak a holokauszt, hanem a pszichoanalízis szempontjából is. Gyömrőinek fantasztikus meglátásai voltak. Például leírja, hogy egyszer a terápia során valamit rosszul értelmzett, félreértett, és a páciens ebből jött rá, hogy ő meg a Gyömrői két különálló személy. A gyerek önálló szelf-fejlődése a koncentrációs táborokban átélt szenvedések következtében (elszakítva a szülőktől, a családtól) elakadt. Ez nekem egy fantasztikus és korai ráismerés volt arra, hogy a kapcsolat, a kötődés mennyire alapvető az én kialakulásában.

Volt-e olyan szám, cikk, amit különösen kedveltél?

Nagyon érdekes volt Etkind írása⁴ Sabina Spielreinről. Érdekes a korai pszichoanalízis szempontjából, amiről ugyan sokat tudunk, de mégsem eleget. Igaz ez például Jung és

² Eric R. Kandell: A biológia és a pszichoanalízis jövője: egy újragondolt pszichiátria szellemi keretei. Fordította Pető Katalin. *Imágó Budapest*, 2011, 1(2): 5-44. [http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/1\(22\)2011-2/005-044-Kandel.pdf](http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/1(22)2011-2/005-044-Kandel.pdf)

³ Edith Ludowyk-Gyömrői: Egy koncentrációs tábor túlélő fiatal lány analízise. Fordította Pető Katalin. *Thalassa*, 1994, 5(1-2): 32-52. [http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/\(05\)1994_1-2/032-052_Ludowyk-Gyomroi.pdf](http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/(05)1994_1-2/032-052_Ludowyk-Gyomroi.pdf)

Freud viszonyára is. De igaz Sabina Spielrein sorsa miatt a holokausztt szempontjából, és a terápiás határok és technika kérdésének szempontjából is. Senki nem született mindentudónak, hanem saját hibák és katasztrófák révén jöttek rá az áttétel, viszontáttétel jelentőségére. És még valami, ami ebből a cikkből kiderül: hogy tulajdonképpen nem Ferenczi foglalkozott először a viszontáttétellel, hanem Freud írja egy levelében Jungnak épp Spielrein kapcsán, hogy nemcsak az van, hogy a páciens beleszeret a terapeutába, hanem van ám ott viszontáttét is.

Az viszont Ferenczinek volt fontosabb, hogy ezt nem leküzdeni kell, hanem felismerni, belemenni, dolgozni vele. Ebben néha túl is ment az analízis határain.

Igen, Pálos Elmáról és Gizelláról is elég korán megjelent egy írás⁵, az is nagyon fontos volt nekem. Aztán volt egy szám, ami a zene pszichoanalízisével foglalkozott.⁶ Ez bátorított arra, hogy lehet ezzel a témával foglalkozni akkor is, ha nincs zenei képzettségem. Engem nagyon régóta izgatott Wagner és a pszichoanalízis kapcsolata, különösen a *Parsifal* esetében, amiről végül aztán írtam is.⁷ Korábban visszatartott, hogy én ugyan egy súlyos muzikofíl vagyok, de nem tanultam zenét. Ez a szám adott ehhez bátorítást.

⁴ Alekszandr Etkind: Sabina Spielrein: tiszta játék egy orosz lánnyal. Fordította Szőke Katalin. *Thalassa*, 1998, 9(2-3): 51-108. [http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/\(09\)1998_2-3/051-108-Etkind.pdf](http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/(09)1998_2-3/051-108-Etkind.pdf)

⁵ Emanuel Berman: Sándor, Gizella, Elma. Életrajzi utazás. Fordította Kis Anna. *Thalassa*, 2003, 14(1): 69-98. [http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/\(14\)2003_1/069-98_E-Berman.pdf](http://thalassa.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/(14)2003_1/069-98_E-Berman.pdf)

⁶ Zene és pszichoanalízis. *Imágó Budapest*, 2013, 3(1). <http://imagobudapest.hu/10-lapszam/5-zene-es-pszichoanalizis.html>

⁷ Pető Katalin: Kundry csókja. Pszichoanalitikus értelmezési kísérlet a zenedráma értelmi és érzelmi hatásának magyarázatára. *Lélekelemzés*, 2017, 12(1): 37-48.

https://psychoanalysis.hu/lelekelemzes/20171/pszichoanalizis_es_muveszet